

Sağlıkla İlgili Bölümlerde Okuyan Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinin Disiplinlerarası Eğitim Algılarının Ekip Çalışması Tutumlarına Etkisi

[The Effect of Perceptions of Interdisciplinary Education on Teamwork Attitudes of Senior University Students Studying in Health-Related Departments]

[ID](#)Yusuf Uyan, MSc, PhD¹; [ID](#)Ahmet Gülsoy, MSc, PhD¹; [ID](#)Mahinur Durmuş İskender, MSc, PhD²

¹ Kastamonu Üniversitesi Taşköprü Meslek Yüksek Okulu Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü İlk ve Acil Yardım Programı, Kastamonu, Türkiye

² Kastamonu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, Kastamonu, Türkiye

Sorumlu Yazar / Correspondence Address:

Yusuf Uyan, MSc, PhDc

Kastamonu Üniversitesi Taşköprü Meslek Yüksek Okulu Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü İlk ve Acil Yardım Programı, Kastamonu, Türkiye

E-mail: yusufuyann@hotmail.com

Geliş tarihi / Received: 08.06.2022

Revizyon tarihi / Revised: 09.09.2022

Kabul tarihi / Accepted: 15.09.2022

Elektronik yayın tarihi: 18.09.2022

Online published

Anahtar Kelimeler / Keywords: Disiplinlerarası, Ekip Çalışması, Sağlık / Interdisciplinary, Teamwork,

Kısaltmalar / Abbreviations: Disiplinlerarası Eğitim Algısı Ölçeği (DEAÖ), Ekip Çalışması Tutumları Ölçeği (EÇTÖ)

Künye / Cite this article as: Uyan Y, Gülsoy A, Durmuş İskender M. The effect of perceptions of interdisciplinary education on teamwork attitudes of senior university students studying in health related departments. *Emerg Aid Disaster Science*. 2022;2(2):28-34.

Copyright holder Journal of Emergency Aid and Disaster Science

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License. This is an open Access article which can be used if cited properly.

Özet

Giriş: Ekip çalışması sağlık profesyonelleri arasında başarıya ulaşmanın altın anahtarıdır. Çeşitli sağlık meslekleri arasındaki zorunlu ekip çalışması, eğitimde disiplinlerarası bir yaklaşıma duyulan ihtiyacı ortaya koymaktadır. Bu kapsamda sağlık alanında öğrenim gören öğrencilerin ekip çalışmasını etkileyen faktörlerin belirlenmesi ve bu çalışmalara pozitif yönde katkı sunacak faaliyetlere dikkat çekilmesinin önemi günümüzde daha da artmaktadır.

Amaç: Araştırmanın amacı disiplinlerarası bir ekibin üyeleri olacak olan sağlıkla ilgili eğitim veren bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin disiplinlerarası eğitim algılarının ekip çalışması tutumları üzerine etkisinin araştırılmasıdır.

Yöntem: Tanımlayıcı-ilişki arayıcı tipte gerçekleştirilen araştırmaya sağlık alanında öğrenim gören son sınıf 269 öğrenci dahil edilmiştir. Normal aralığa girmeyen 28 veri, veri setinden çıkarılmış ve analiz 241 veri üzerinden gerçekleştirilmiştir. Veriler; 28 Şubat – 15 Mart 2022 tarihleri arasında online anket formu kullanılarak toplanmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin %17'si erkekler, %83'ünü kadınlar oluşturmaktadır (n=241). "Disiplinlerarası Eğitim Algısı Ölçeği (DEAÖ)" ve "Ekip Çalışması Tutumları Ölçeği (EÇTÖ)" toplam puan ortalamalarıyla bölümler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (p<0,05). Ayrıca öğrencilerin akademik not ortalaması arttıkça istatistiksel olarak DEAÖ ve EÇTÖ puanlamalarında da artış görülmektedir.

Sonuç: Disiplinlerarası eğitimin ekip çalışması üzerine pozitif yönde bir etkisi bulunmaktadır. Çalışma akademik ortalamaya ile ekip çalışması tutumu arasındaki olumlu etkiyi ortaya çıkarmıştır.

Abstract

Introduction: Teamwork is the golden key to success among healthcare professionals. Mandatory teamwork between various health professions reveals the need for an interdisciplinary approach in education. In this context, the importance of determining the factors affecting the teamwork of the students studying in the field of health and drawing attention to the activities that will contribute to these studies in a positive way is increasing.

Purpose: The main purpose of the research is to investigate the effect of interdisciplinary education perceptions of students studying in health departments, who will be members of an interdisciplinary team, on teamwork perceptions.

Method: 269 senior students studying in the field of health participated in the descriptive-relationship-seeking research. 28 data that did not fall into the normal range were excluded from the data set and the analysis was performed on 241 data. Data; It was collected between 28 February – 15 March 2022 using an online questionnaire.

Findings: Of the students participating in the study, 17% were boys and 83% were girls (n=241). A statistically significant difference was found between the total score averages "Interdisciplinary Education Perception Scale (IEPS - TR)" and "Team Work Attitude Scale (T-TAQ)" of the departments (p<0.05). - In addition, as the academic grade point average of the students increases, statistically, there is an increase in the IEPS - TR and T-TAQ scores.

Conclusions: Interdisciplinary education has a positive effect on teamwork. The study revealed the positive effect between academic average and teamwork attitude.

Günümüzde sağlık hizmetlerinin sunumunda kaliteli bakım beklentisi artmıştır. Sağlık profesyonelleri arasındaki ekip çalışması, kaliteli hasta bakımının anahatıdır. Hastanın bakımına odaklanmak için bir araya gelen ekip içerisinde her disiplin, belirli güçlü yönlerini ortaya koyacak ve diğer ekip arkadaşlarının zayıf yönlerini tamamlayacaktır. Bir ekibi oluşturan farklı disiplinlerdeki sağlık çalışanları ve öğrencilerinin, hasta bakımına yönelik yeni bilgi, beceri, yaklaşım kazanmaları, etkili iletişimde bulunmaları, birbirlerinin rol ve sorumluluklarına uyum sağlamaları için disiplinlerarası eğitime ihtiyaçları vardır.¹

Çeşitli sağlık meslekleri arasındaki zorunlu ekip çalışması, eğitimde disiplinlerarası bir yaklaşıma duyulan ihtiyacı ortaya koymaktadır.² Öğrencileri ve çeşitli sağlık disiplinlerinden uygulayıcıları bir araya getiren eğitim deneyimleri, katılımcıların profesyonellik anlayışını ve sağlık ekibini geliştirmede etkili olmaktadır.³ Öğrenciler geleceğe hazırlanmak için diğer sağlık hizmeti sağlayıcılarıyla etkili işbirliği içinde çalışmak için gerekli becerileri öğrenmelidirler. İşbirlikçi uygulamanın etkinliğini ve verimliliğini artırmanın bir yolu da disiplinlerarası eğitimidir. Disiplinlerarası eğitim, öğrenci ve öğretim elemanlarına birçok fayda sağlamaktadır. Yararları arasında; sağlık bölümleri disiplinlerindeki öğrenciler arasında daha iyi iletişim ve gelecekteki iş birliğini teşvik etmek, kaynakları en üst düzeye çıkarmak ve eğitim maliyetlerini azaltmak için ortak içerik alanlarında öğrenci ve öğretim elemanı katılımını artırmak ve hastaların sağlığını iyileştirmek için uygun maliyetli hizmetler üretmek sayılabilir.⁴

Günümüzde sağlık profesyonellerinin alanında uzmanlaşmayı, rasyonelleşmeyi ve maksimizasyonu destekleyen bütünlüklü bakım sağlamaları gerekmektedir.⁵ Sağlık profesyonelleri, danışmanlık, raporlama, hedef belirleme ve müdahale planlaması, bakım yönetimi, sevk ve takip gibi sağlık hizmeti çalışmalarının çeşitli boyutlarında kilit roller oynamaktadır. Meslek gruplarının kendi içinde mesleki yeterlilikleri, meslekler arası ekip çalışmasının oluşmasında temeldir. Etkili tıp ve sağlık hizmetleri eğitimi programları için bu yeterliliklerin kapsamlı bir değerlendirmesine ihtiyaç vardır.⁶ Birden fazla disiplinden kişilerle ekip çalışması, profesyonel istihdam için gerekli olan önemli bir beceri olarak kabul edilmektedir. Sağlık mesleklerinde öğrenciler için çeşitli öğretim yöntemleri araştırılmış ve disiplinler arası takım becerilerini geliştirmede bu yöntemlerin genel olarak etkili olduğu tespit edilmiştir.⁷ Bu kapsamda sağlık alanında öğrenim gören öğrencilerin ekip çalışmasını etkileyen faktörlerin belirlenmesi ve ekip çalışmasını pozitif yönde etkileyen faaliyetlere dikkat çekilmesi önem arz etmektedir. Bu çalışmada sağlıkla ilgili eğitim veren bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin disiplinlerarası eğitim algısının ekip çalışması tutumları üzerindeki etkileri araştırılacaktır.

YÖNTEM

Araştırmanın tipi

Bu araştırma; tanımlayıcı-ilişki arayıcı tiptedir.

Araştırmanın evreni ve örnekleme

Araştırmanın evreni Kastamonu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesinde öğrenim görmekte olan Hemşirelik ve Ebelik bölümlerinin son sınıf öğrencileri ile Kastamonu Üniversitesi

tesisi Taşköprü Meslek Yüksekokulu İlk ve Acil Yardım programı ve Tıbbi Dökümantasyon ve Sekreterlik programlarında öğrenim görmekte olan son sınıf toplam 450 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada, örneklem seçimine gidilmemiş, araştırma kriterlerini karşılayan ve çalışmaya katılmayı kabul eden tüm öğrencilere ulaşılması hedeflenmiştir. Toplamda 269 öğrenci çalışmaya dahil edilmiştir. Normal aralığa girmeyen 28 veri, veri setinden çıkarılmış ve analiz 241 veri üzerinden gerçekleştirilmiştir. Araştırmada yer alan bireylerin dahil edilme kriterleri:

- Sağlıkla ilgili bölümde üniversite öğrencisi olmak,
- Son sınıf öğrencisi olmak,
- Araştırmaya katılmaya gönüllü olmak.

Araştırmada yer alan bireylerin çalışmadan çıkarılma kriterleri:

- Veri toplama araçlarının tamamını yanıtlamamak.

Veri toplama araçları

Verilerin elde edilmesinde araştırma tekniği olarak anket kullanılmıştır. Anket oluşturulurken, "Sosyo-demografik Özellikler Soru Formu", "Disiplinlerarası Eğitim Algısı Ölçeği (DEAÖ)"⁸ ve "Ekip Çalışması Tutumları Ölçeği (EÇTÖ)"⁹ kullanılmıştır.

Sosyo-demografik özellikler soru formu

Formda, öğrencilerin ekip çalışması tutumlarını etkileyebileceği düşünülen sosyo-demografik özellikleri içeren 3 soru yer almaktadır.

Disiplinlerarası eğitim algısı ölçeği (DEAÖ) formu

Ölçeğin orijinali Luetch vd. (1990) tarafından geliştirilmiş olup,¹⁰ Terzioğlu ve arkadaşları (2019) tarafından Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği yapılmıştır.⁸ Ölçek 17 soru ve 3 alt boyuttan oluşma olup şu şekildedir: Yetkinlik ve özerklik (1.,3.,4.,5.,7.,9.,10.,13. maddeler), iş birliğine olan ihtiyacın algılanması (6., 8. maddeler), mevcut iş birliğinin algılanması (2., 14.-17. maddeler) ve başkalarının değerini anlama (11.,12.,18. maddeler). Disiplinlerarası Eğitim Algısı Ölçeği, 6'lı likert tipinde bir ölçektir ve 17 madde içermektedir. Ölçeğin madde tanımlamaları: 6- kesinlikle katılıyorum, 5- orta derecede katılıyorum, 4- biraz katılıyorum, 3- biraz katılmıyorum, 2- orta derecede katılmıyorum, 1- kesinlikle katılmıyorum şeklindedir. Ölçekten alınacak en düşük puan 17, en yüksek puan 102'dir.

Ekip çalışması tutumları ölçeği (EÇTÖ) formu

Ölçeğin orijinali Baker ve arkadaşları (2008) tarafından geliştirilmiş olup,¹¹ Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği Yardımcı ve arkadaşları (2012) tarafından yapılmıştır.⁹ Ölçek 28 sorudan oluşmakta olup; kesinlikle katılmıyorum (1 puan), katılmıyorum (2 puan), kararsızım (3 puan), katılıyorum (4 puan), kesinlikle katılıyorum (5 puan) ifadelerini içeren beşli likert tipte bir ölçektir. Ölçek; Ekip yapısı (1.-6. maddeler), Liderlik (7.-12. maddeler), Durum izlenimi (13.-18. maddeler), Karşılıklı destek (19.-23. maddeler) ve İletişim (24.-28. maddeler) olmak üzere beş alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekten en az 28 en fazla 140 puan alınabilmektedir.

Verilerin toplanması

Veriler, 28 Şubat – 15 Mart 2022 tarihleri arasında online anket formu aracılığı ile toplanmıştır.

Verilerin analizi

Araştırmada elde edilen veriler “IBM SPSS Statistics 23.0” paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Tabachnick ve Fidell (2014)’in çalışmalarında kullandığı skewness ve kurtosis değerlerinin $\pm 1,5$ arasında olması normal dağılımı sağladığı varsayımı ile skewness ve kurtosis katsayıları değerlendirilmeye alınmış ve bu değerlerin beklenen aralıkta olmasından dolayı araştırma verilerinin normal dağılımı sağladığı varsayılmıştır.¹² Ölçeklerin güvenilirliklerin belirlenmesinde cronbach alfa (α) iç tutarlılık katsayısı kullanılmıştır. DEAÖ için α ; 0,937 ve EÇTÖ için α = 0,917 bulunmuştur. Alfa değeri 0 ile 1 arasında değerler alır ve kabul edilebilir bir de-

BULGULAR

Çalışmaya katılan öğrencilerin dağılımları Tablo 1’de gösterilmiştir. Katılımcıların %17’sini erkekler, %83’ünü kadınlar oluşturmaktadır (n=241). Öğrencilerin öğretim gördüğü bölüm ve programlara göre dağılımları incelendiğinde katılımcıların %31,1’i İlk ve Acil Yardım programında, %21,2’si Tıbbi Dökümantasyon ve Sekreterlik programında, %25,7’si Ebelik bölümünde ve %22’si Hemşirelik bölümünde öğrenim görmektedir (Tablo 1).

DEAÖ ve EÇTÖ toplam puan ortalamalarıyla bölümler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < 0,05$). Bu sonuçlara göre bölümlerin disiplinlerarası eğitim algıları ile ekip çalışması tutumları farklılık göstermektedir. DEAÖ ortalama puanı en yüksek olan grup İlk ve Acil

ğerin en az 0,7 olması arzu edilir. Buna göre her iki ölçek için de güvenilirlik katsayısı yüksek düzeydedir.¹³ Demografik verilerin gösteriminde yüzde (%), frekans (n) testleri uygulanmıştır. İki grupta bağımsız değişkenlerin tutum puanı yönünden farklılaşma durumunu saptamak amacıyla İndependet Simple t testi, ikiden fazla gruba sahip bağımsız değişkenlerin farklılaşma durumunu saptamak amacıyla ise Man Way Anova testi kullanılmıştır. Bağımlı-bağımsız değişken arasındaki ilişkiyi saptamak amacıyla Spearman’ın sıra korelasyon analizi kullanılmıştır. Tüm analizlerde istatistiksel anlamlılık için $p < 0,05$ değeri aranmıştır.

Yardım programı ($88,64 \pm 8,61$) iken en düşük puan ortalamasına sahip olan grup Hemşirelik bölümüdür ($77,24 \pm 12,06$). EÇTÖ toplam ortalama puanı en yüksek olan grup Tıbbi Dökümantasyon ve Sekreterlik programı ($123,39 \pm 12,38$) iken en düşük puana sahip olan grup ise Hemşirelik bölümüdür ($111,11 \pm 12,55$). Akademik not ortalaması yönünden DEAÖ ortalama puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($p > 0,05$) olmamasına karşın akademik not ortalaması arttıkça öğrencilerin disiplinlerarası eğitim algılarının artış gösterdiği görülmektedir. EÇTÖ toplam puan ortalamaları akademik başarı arttıkça artış göstermekle birlikte akademik not ortalamaları ile EÇTÖ toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır ($p < 0,05$) (Tablo 1).

DEAÖ ve EÇTÖ alt ölçeklerinin ortalama puanları ile bölümler arasında karşılaştırma Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 1. Demografik Veriler ve İlişkiler

Değişkenler	n	%	DEAÖ Ortalama $\pm$ SS	EÇTÖ Ortalama $\pm$ SS
<i>Cinsiyet</i>				
Erkek	41	17	87,82 $\pm$ 9,83	122,97 $\pm$ 10,95
Kadın	200	83	83,66 $\pm$ 11,35	118,57 $\pm$ 12,98
Test ve p değeri			t: 2,18	t: 2,02
			p: 0,03	p: 0,044
<i>Bölüm</i>				
İlk ve Acil yardım ^a	75	31,1	88,64 $\pm$ 8,61	122,50 $\pm$ 10,78
Tıbbi Dökümantasyon ve Sekreterlik ^b	51	21,2	86,13 $\pm$ 11,33	123,39 $\pm$ 12,38
Ebelik ^c	62	25,7	83,85 $\pm$ 10,23	119,12 $\pm$ 12,38
Hemşirelik ^d	53	22	77,24 $\pm$ 12,06	111,11 $\pm$ 12,55
Test ve p değeri			F: 12,924	F: 12,099
			p < 0,001	p < 0,001
			(d- a, b, c)	(d- a, b, c)
<i>Akademik Ortalama</i>				
0-2	4	1,7	82,25 $\pm$ 9,14	107,25 $\pm$ 25,31
2,01-2,5 ^a	43	17,8	82,16 $\pm$ 12,36	115,06 $\pm$ 13,32
2,51-3	94	39	83,40 $\pm$ 11,29	117,79 $\pm$ 23,32
3,01-3,5 ^b	89	36,9	86,23 $\pm$ 10,44	122,56 $\pm$ 10,62
3,51-4	11	4,6	87 $\pm$ 11,37	127,09 $\pm$ 15,38
Test ve p değeri			F: 1,406	F: 5,233
			p: 0,233	p < 0,001
				(a-b)

Tablo 2. DEAÖ ve EÇTÖ'nün Sağlık Bölümü Öğrencileri Arasında Karşılaştırılması (n=241)

Ölçekler ve alt ölçekler	Bölümler				
	İlk ve acil yardım ¹ Ortalama ± SS	Tıbbi Doküman- tasyon ve Sekreterlik ² Ortalama ± SS	Ebelik ³ Ortalama ± SS	Hemşirelik ⁴ Ortalama ± SS	Toplam Ortalama ± SS / Test ve p değeri
DEAÖ alt ölçekleri					
Yetkinlik ve özerklik	20,24 ± 2,80	20,05 ± 2,89	19,38 ± 2,88	17,98 ± 3,21	19,48 ± 3,04 F:6,943 p < 0,001 (1-4 / 2-4)
Algılanan işbirliği ihtiyacı	16,26 ± 1,81	15,70 ± 2,25	15,45 ± 1,83	13,67 ± 2,37	15,36 ± 2,24 F:17,287 p < 0,001 (4 - 1, 2, 3)
Gerçek işbirliği ihtiyacı algısı	52,13 ± 5,53	50,37 ± 7,14	49,01 ± 6,41	45,58 ± 7,66	49,51 ± 7 F:10,542 p < 0,001 (4-1,2,3/ 1-3)
<i>DEAÖ toplam</i>	88,64 ± 8,61	86,13 ± 11,33	83,8 ± 10,23	77,24 ± 12,06	84,37 ± 11,2 F:12,924 p < 0,001 (4-1,2,3/ 1-3)
EÇTÖ alt ölçekleri					
Ekip Yapısı	26,58 ± 2,5	26,58 ± 3,01	25,66 ± 3,06	23,75 ± 3,16	25,72 ± 3,1 F:11,777 p < 0,001 (4-1,2,3)
Liderlik	28,16 ± 2,41	27,98 ± 2,29	26,3 ± 3,01	24,66 ± 2,79	26,87 ± 2,97 F:22,263 p < 0,001 (4-1,2,3/ 3-1,2)
Durum İzlemi	27,29 ± 2,58	26,66 ± 3,14	26,24 ± 3,29	23,88 ± 2,9	26,14 ± 3,21 F:14,421 p < 0,001 (4-1,2,3)
Karşılıklı Destek	18 ± 4,16	20 ± 4,38	19,62 ± 3,77	19,66 ± 3,16	19,2 ± 3,97 F:3,551 p :0,01 (1-2)
İletişim	22,46 ± 2,52	22,15 ± 2,99	21,29 ± 2,97	19,15 ± 3,18	21,36 ± 3,14 F:15,234 p < 0,001 (4-1,2,3)
<i>EÇTÖ Toplam</i>	122,5 ± 10,78	123,39 ± 12,38	119,12 ± 12,38	111,11 ± 12,55	119,31 ± 12,74 F:12,099 p < 0,001 (4-1,2,3)

Tablo 3. Tanımlayıcı İstatistikler ve İlişkiler

Değişkenler	N	M	SD	1	2
DEAÖ	241	84,37	11,20	-	,579*
EÇTÖ	241	119,31	12,74	,579*	-

r: 0,579, * p<0,01

Bölümler ile DEAÖ ve EÇTÖ alt ölçekleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0,05$). DEAÖ alt boyutlarının puan ortalamaları incelendiğinde, puan ortalaması en yüksek olan öğretim grubunun İlk ve Acil Yardım programı (Yetkinlik ve özerklik : $20,24\pm 2,80$, Algılanan iş birliği ihtiyacı: $16,26\pm 1,81$ ve Gerçek işbirliği ihtiyacı algısı: $52,13\pm 5,53$) olduğu görülmektedir. EÇTÖ alt boyutlarının puan ortalamaları incelendiğinde İlk ve Acil Yardım programının, Ekip Yapısı ($26,58\pm 2,5$), Liderlik ($28,16\pm 2,41$), Durum izlemi ($27,29\pm 2,58$) ve İletişim ($22,46\pm 2,52$) alt boyutlarında en yüksek puan ortalamasına sahip olduğu görülmektedir. Karşılıklı destek alt ölçeğinin ortalama puanlarında ise en yüksek puana sahip olan grup Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik programıdır ($20\pm 4,38$) (Tablo 2).

Disiplinlerarası eğitim algısı ile ekip çalışması tutumları arasında pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuş olup DEAÖ puanları arttıkça EÇTÖ artış göstermektedir ($r=0,579$, $p<0,001$) (Tablo 3).

TARTIŞMA

Disiplinlerarası eğitimin teorik ve uygulama alanlı öğretme üzerinde etkili ve anlamlı katkısı olduğu kabul görmüş bir yaklaşımdır.^{14,15} Bu yöntemin olumlu sonuçlara ulaşmasında temel faktörler; karşılaşılan durumu bir bütün olarak algılamak ve buna göre çözüm yollarını bulmaktır.¹⁶ Sağlık bilimleri dahilindeki eğitim içerisinde bilgi ve becerinin elde edilmesi kadar bunun saha içerisine yansıtılması da gerekmektedir.¹⁷ Kara ve diğerlerinin yaptığı çalışmada (çalışma Tıp Fakültesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Hemşirelik, Ebelik, Tıbbi Görüntüleme ve Teknikleri, İlk ve Acil Yardım, ve Yaşlı Bakımı bölümleri öğrencileri arasında gerçekleştirilmiştir) katılımcıların %70'i öğrenim gördüğü bölümden memnun olmasına karşın öğrenciler kendilerini geliştirmek için diğer bölümlerden ders almak istemektedirler.¹⁸

Bu çalışmada İlk ve Acil Yardım programı öğrencilerinin diğer öğrencilerden daha fazla DEAÖ puanına sahip olduğu saptanmıştır. Benzer çalışmalarda Radyoterapi ve Medikal Fizik öğrencilerinin DEAÖ toplam puan ortalamaları Medikal Fizik öğrencilerine göre daha yüksek,¹⁹ Tıp Fakültesi öğrencilerinin DEAÖ toplam puan ortalamaları diğer sağlık bölümleri öğrencilerine göre daha yüksek bulunmuştur.²⁰ Çalışmaların birbirleri ile ilişkileri değerlendirildiğinde işbirliği veya ekip olgusunun ön plana çıktığı görülmektedir.

Sağlıkta kalitenin artırılması iyi iletişim, birlikte karar verebilme ve etkin ekip çalışması ile sağlanabilmektedir. Sağlık ekipleri birbirinin tamamlayıcısıdır. Disiplinlerarası ekip, hasta bakımını optimize etmek için birlikte yakın çalışan ve sık sık iletişim kuran bir ekip anlamına gelir. Çalışmada DEAÖ ve EÇTÖ toplam puan ortalamalarıyla bölümler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0,05$). DEAÖ'de en yüksek olan grup İlk ve Acil Yardım programı ($88,64 \pm 8,61$) iken EÇTÖ'de en yüksek olan bölüm Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik programı ($123,39\pm 12,38$) bulunmuştur. DEAÖ'de ve EÇTÖ'de en düşük puana sahip olan grup ise Hemşirelik bölümüdür ($77,24\pm 12,06$) ($111,11\pm 12,55$). Yılmaz ve Yıldırım (2018) hemşirelerle yaptığı çalışmada, temel eğitimde ekip çalışması

ile ilgili ders alan hemşirelerin EÇTÖ ortalamalarının yüksek olduğunu tespit etmişlerdir.²¹ Hall ve Weaver (2001) disiplinlerarası ekip oluşmasının ve bunun işlevselliğinin sağlanması için tüm sağlık profesyonellerinin ekip çalışması temel eğitimi alması gerektiğini belirtmiştir.¹⁷

Bu çalışmada, DEAÖ ve EÇTÖ ortalama puanların akademik başarı ortalaması ile doğru orantılı olarak arttığı görülmektedir. Akademik başarı öğrencilerin bilgi, beceri ve yetenek seviyelerinin belirlendiği süreçleri temsil etmektedir. Akademik başarının mesleki ve toplumsal yaşama doğrudan etkisi bulunmaktadır.²² Üniversite öğrencilerinin dahil olduğu bir çalışmada ($n=304$), hem donanım hem de entellektüel anlamda kazanım sağlanması için üniversite kulüplerine katılım ve diğer bölümlerden ders alma gibi akademik faaliyetler içinde bulunulması gerekliliği ortaya çıkmıştır.²³ Öğrencilerle yapılan başka bir çalışmada ($n=159$), ekip kelimesinin vurgulandığı eğitim gruplarında akademik performansın yukarı yönlü olduğu görülmüştür.²⁴ Bu da ekip üyelerinin beraber daha fazla zaman geçirerek birlikte faaliyet yerine getirmelerinin bir ürünü olarak değerlendirilmektedir.²⁵

DEAÖ ve EÇTÖ alt ölçekleri ile İlk ve Acil Yardım bölümü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. DEAÖ'nün alt boyutları içerisinde "Gerçek İş birliği İhtiyacı Algısı" ($52,13\pm 5,53$) en yüksek puan ortalamasına sahiptir. Tosunöz ve arkadaşlarının yaptıkları çalışmada, Gerçek işbirliği algısı alt ölçeği en yüksek puan ortalaması olarak $39,79 \pm 10,39$ 'dur.²⁶ Bu da İlk ve Acil Yardım programında daha fazla ekip çalışması içerikli eğitim görmelerinin etkileri olarak değerlendirilebilmektedir. Patel ve diğerleri saha çalışmalarında iş birliğini sağlayan birleştirici eğitim alan sağlık bölümlerinin performansında artış olduğunu belirtmiştir.²⁷ EÇTÖ'nün alt boyutları incelendiğinde en yüksek puan ortalaması "Liderlik" ($28,16\pm 2,41$) olarak bulunmuştur. Çalışmamıza benzer şekilde yapılan diğer çalışmalarda da "Liderlik" alt boyutunun en yüksek puan ortalamasına sahip olduğu görülmektedir.^{21, 28-30} Liderlik ekip yapısının korunması ve sürdürülebilmesinde önemli bir yere sahiptir. Hem biriminin kalitesini hem de çalışanlarının iş doyumunu arttırmak isteyen bir yönetici liderlik özelliklerini barındırmalıdır.²⁸ Önlere ve diğerleri yaptıkları çalışmada, duygusal zeka ile ekip çalışması arasında anlamlı bir ilişki bulmuşlardır. Ekibi bir arada tutan sadece motivasyon değil birbirini anlayabilen ve eksikliklerini tamamlayabilen ekip arkadaşlarının bulunmasıdır.³⁰

Sınırlılıklar

Araştırmanın sadece Kastamonu Üniversitesi bünyesinde bulunan sağlıkla ilgili eğitim veren bölümlerde öğrenim gören son sınıf öğrencilerini kapsamaması ve verilerin online olarak toplanması.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Sağlık bölümleri birbirleri ile klinik saha çalışmalarında tanışmaktadırlar. Artan uzmanlaşma nedeniyle alanları dışında yeterli teorik eğitim alamamış olan bu öğrenciler ortak çıkarlar etrafında toplanırken bazı sorunlarla karşılaşabilmektedirler. Bu sorunların aşılmasında disiplinlerarası eğitim yönteminin uygulanması büyük kolaylık sağlamaktadır. Sadece pratik açıdan değil teorik anlamda da ortak çalışma alanları tanımlanarak iletişim kanalları oluşturulmalıdır. Bu

anlamda ekip çalışması birleştirici rol üstlenmektedir.

Sağlık bölümlerinde okuyan son sınıf öğrencileri arasında yapılan bu çalışmada, İlk ve Acil Yardım programında okuyan öğrencilerin ekip çalışmasına daha yatkın oldukları gözlenmiştir. Bu çalışmada, DEAÖ puanları arttıkça EÇTÖ puanlarında artış göstermektedir. Karşılaşılan sorunların çözümlenmesinde daha kapsayıcı mekanizmaların oluşturulması gerekmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta ise ekip çalışması içerisinde dahil olmadan önce kendi yetkinlik alanının bilinmesi ve öncelikle bu alan içerisinde başarılı olunmasıdır. Sonuç olarak; disiplinlerarası eğitimin ekip çalışması üzerine pozitif yönde bir etkisi bulunmaktadır. Çalışma akademik ortalama ile ekip çalışması tutumu arasındaki olumlu etkiyi ortaya çıkarmıştır.

Etik

Etik komite onayı: Çalışmanın etik kurul onayı Kastamonu Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'nun 02.02.2022 tarih ve E-16498365-050.01.04-2200010080 belge sayısı ile alınmıştır.

Bilgilendirilmiş onay: Anket formlarının üzerinde araştırmada kullanılacak bilgilerin gizliliği ve kişisel bilgilerin araştırmaya dair edilmediği ile ilgili açıklayıcı metin bulunmaktadır. Araştırmaya katılan öğrenciler gönüllü olarak araştırmaya katıldıklarını online form üzerinde onaylamaktadırlar.

Akran İncelemesi

İç ve dış inceleme yapılmıştır.

Yazarların Katkısı

Çalışmanın tasarımı, etik kurul hazırlığı, literatür taraması, anket formların hazırlığı, verilerin toplanması, verilerin analiz edilmesi, yazma ve düzenleme işlemleri YU, AG, ve MDİ tarafından gerçekleştirilmiştir.

Çıkar Çatışması

Çalışmanın gerçekleştirilmesinde herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Finansman

Çalışma herhangi bir finans desteği ile desteklenmemiştir.

KAYNAKLAR

- Allen, D. D., Penn, M. A., & Nora, L. M. Interdisciplinary Healthcare Education: Fact or Fiction? *American Journal of Pharmaceutical Education*, 2006;70(2).
- Horacek, T., Brann, L., Erdman, M., Middlemiss, M. A., & Raj, S. Interprofessional Learning Community: Educating Dietetic And Other Health Profession Students Through an Interdisciplinary, Service-Learning Experience. *Topics in Clinical Nutrition*, 2009;24(1), 6-15.
- Brehm, B., Breen, P., Brown, B., Long, L., Smith, R., Wall, A., & Warren, N. S. An Interdisciplinary Approach to Introducing Professionalism. *American Journal of Pharmaceutical Education*, 2006;70(4).
- Duerst, B., Boh, L., Rosowski, P., Elvers, L., Geukink, E., & Hanson, J. Fostering Interdisciplinary Education For Pharmacy Students In A Rural Health Care Setting. *American Journal of Pharmaceutical Education*, 1997;61(4), 371-373.
- McCallin, A. Interdisciplinary Practice--a Matter of Teamwork: An Integrated Literature Review. *Journal of Clinical Nursing*, 2001;10(4), 419-428.
- Vyt, A. Interprofessional and Transdisciplinary Teamwork in Health Care. *Diabetes/Metabolism Research and Reviews*, 2008;24(S1), 106-109.
- Buelow, J. R., McAdams, R., Adams, A., & Rich, L. E. Interdisciplinary Teamwork: Student Differences and Teaching Implications. *American Journal of Health Sciences (AJHS)*. 2010;1(1), 11-22.
- Terzioğlu, F., Aktaş, D., Ertung, N., ve Boztepe, H. Disiplinlerarası Eğitim Anlayışının (DEAÖ) Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma*. 2019;16 (1), 15-20.
- Yardımcı, F., Başbakkal, Z., Beytut, D., Muslu, G., ve Ersun, A. Ekip Çalışması Tutumları Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması. *Anatolian Journal of Psychiatry/ Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2012;13(2)
- Luecht, R. M., Madsen, M. K., Taugher, M. P., & Pettersson, B.J. Assessing professional perceptions: design and validation of an Interdisciplinary Education Perception Scale. *J Allied Health*. 1990;19(2), 181-191.
- Baker, D. P., Krokos, K. J., & Amodeo, A. M. *Team STEPPS. Teamwork Attitude Questionnaire Manual*. Washington, DC: American Institutes for Research;2008.
- Tabachnick, B.G., Fidell, L.S., and Ullman, J.B. *Using Multivariate Statistics*. Boston MA: Pearson Publishing;2007
- Coşkun, R., Altunişik, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamaları*. 8. Baskı. Sakarya: Sakarya Kitabevi, 2015
- Yıldırım, A. Disiplinlerarası Öğretim Kavramı Ve Programlar Açısından Doğurduğu Sonuçlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 1996;12: 89-94
- Given B, ve Simmons S. The Interdisciplinary Health-Care Team: Fact Or Fiction? *Nursing Forum*. 1997;16(2):165-84. doi:10.1111/j.1744-6198.1977.tb00632.x
- Klaassen, R. G. Interdisciplinary Education: A Case Study. *European journal of Engineering Education*, 2018;43(6), 842-859.
- Hall, P. ve Weaver, L. Interdisciplinary Education And Teamwork: A Long And Winding Road. *Medical Education*. 2001;35(9), 867-875.
- Kara, P., Yıkar, S., K., Çerçer, Z., Tosunöz, İ. K., Arslan, S., ve Nazik, E. Perception And Readiness For Inter-Professional Education Of Health Discipline Students: A Cross-Sectional Study. *Nurse Education Today*. 2022;112, 105333.
- Jimenez, Y.A., Thwaites, D.I., Juneja, P., and Lewis, S.J. Interprofessional Education: Evaluation Of A Radiation

- Therapy And Medical Physics Student Simulation Workshop. *Journal of Medical Radiation Science*. 2018;65, 106–113. doi:10.1002/jmrs.256.
20. Lie, D.A., Fung, C.C., Trial, J., and Lohenry, K. A Comparison Of Two Scales For Assessing Health Professional Students' Attitude Toward Interprofessional Learning. *Medical Education Online*. 2013;18(1). (21885), 1–10. doi:10.3402/meo.v18i0.21885.
  21. Yılmaz, A.T. ve Yıldırım, A. Hemşirelerin Ekip Çalışmasına İlişkin Tutumları ve Etkileyen Faktörler. *Akademik Sosyal Araştırmaları Dergisi*. 2018;6(67), 40-52.
  22. Dhaqane, M. K. and Afrah, N. A. Satisfaction Of Students And Academic Performance In Benadir University. *Journal of Education and Practice*. 2016;7(24): 59–63.
  23. Ersoy, N. C. ve Peker, M. Öz Yeterlik ile Genel Not Ortalaması Arasındaki İlişkide Akademik Bütünleşme ve Zaman Yönetiminin Rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 2020;35(85), 85-96. doi: 10.31828/tpd1300443320190205m000017
  24. Wang, L., MacCann, C., Zhuang, X., Liu, O. L., & Roberts, R. D. Assessing Teamwork And Collaboration in High School Students: A Multimethod Approach. *Canadian Journal of School Psychology*. 2009;24(2), 108-124.
  25. Ahles, C. B., & Bosworth, C. C. The Perception and Reality Of Student and Workplace Teams. *Journalism and Mass Communication Educator*. 2004;59, 42-59
  26. Tosunöz, İ. K., Yıkar, S. K., Çerçer, Z., Kara, P., Arslan, S., & Nazik, E. Perceptions of Interdisciplinary Education and Readiness For Inter-Professional Education Of Nursing Students: A Sample of Three Different Cities in Turkey. *Nurse Education Today*. 2021;97, 104673.
  27. Patel, V. L., Nicole A., Yoskowitz, N. A. and Arocha, J. F. Towards Effective Evaluation And Reform In Medical Education: A Cognitive And Learning Sciences Perspective. *Advances in Health Sciences Education*. 2009;14, 791–812
  28. Çelik, A. ve Karaca, A. Hemşirelerde Ekip Çalışması ve Motivasyon Arasındaki İlişkinin Ve Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*. 2017;14(4), 254-263.
  29. Hull, L. Teamwork in the operating theatre: Scientific principles of assessment and clinical applications. 2013.
  30. Önler, E., Yıldız, T., Süzen, E. R., Aydınılmaz, H., Urca-noğlu, Ö. B., Kılıç, Ö. ve Malak, A. Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Ekip Çalışması Tutumları ile Duygusal Zeka Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi. *Health Sciences*. 2014;2, 19-29.